

Tono Fornes: El (des)ordre del seu món

Succeí. Tono Fornes ha portat a terme l'amenaça d'instal·lar-se a casa meua. La raó és que ha obtingut una beca per estudiar no sé què d'Oceanografia a Barcelona. Perpetrem l'entrevista a l'estudi, davant de dos límpids gins.

—No et podràs queixar de com t'han anat les coses últimament: el premi, la beca d'Oceanografia...

—Sí, n'estic content. Quant a l'Oceanografia, no em negaràs que, com a mínim, la paraula és bonica, com si la mar escrigués...

L'últim premi Octubre de poesia, el «Vicent Andrés Estellés», ha estat en aquesta convocatòria per a Antoni Fornes Gómiz, amb el llibre *Diapasó amerat*. És la seua primera obra poètica. Allò que es diu «arribar i moldre».

Robert Usach

«La meua relació amb el mar és deliberadament mitificada».

—La mar és important per a tu. El mateix títol de *Diapasó amerat*...

—Amerat, sí. Tanmateix, amerat vol dir, també, aigualit. Bé, en tot cas, jo tinc un vincle fort i creixent amb la mar. Me'n recorde, ara, d'aquell gest teu, una de les poques voltes que t'he vist hiptonitzat davant del blau: «¡Que gran!», que digueres. Exacte, gran. Gran en tots els sentits, l'últim àmbit èpic que ens queda i, a més, una font permanent de metàfores i analogies, sempre, però, insuficients... El senyor Pla té uns paràgrafs deliciosos parlant de la inassolibilitat literària de la mar, de la seua (quasi) impossibilitat d'adjectivació... O siga, la meua és una relació mitificada, deliberadament mitificada, tot i no perdre el sentit de la realitat, la qual cosa en mar resultaria un pèl temerari, per dir-ho suaument. Ni el sentit de l'humor, que si és difícil de mantenir és solament a causa de certes coses que fem els homes... En fi, cal recordar sempre que si es veuen gavines a babord, l'altra banda és estribord.

—¿El mar o la mar?

—Amdues coses s'utilitzen, tot i que els pescadors fan servir sempre el

DOMÈNEC UMBERT

femení, que jo sàpiga. Així, per exemple: «La mar no ens apagarà la set», «secar la mar», «voler la mar i les arenes», etc., la qual cosa, d'altra banda, em sembla d'allò més pròpia. L'ambigüitat en el gènere és aprofitada a Dènia per un poeta local quan parla del «vell femella».

—*Tu ets catedràtic de Ciències Naturals a l'institut de Dènia, també fas classes d'Astronomia, tens un títol de nàutic, aquesta beca d'Oceanografia i ara va i apareixes com a poeta. ¿T'autodefiniries, com dirien per ací, tastaolletes, cul d'en Jaumet?*

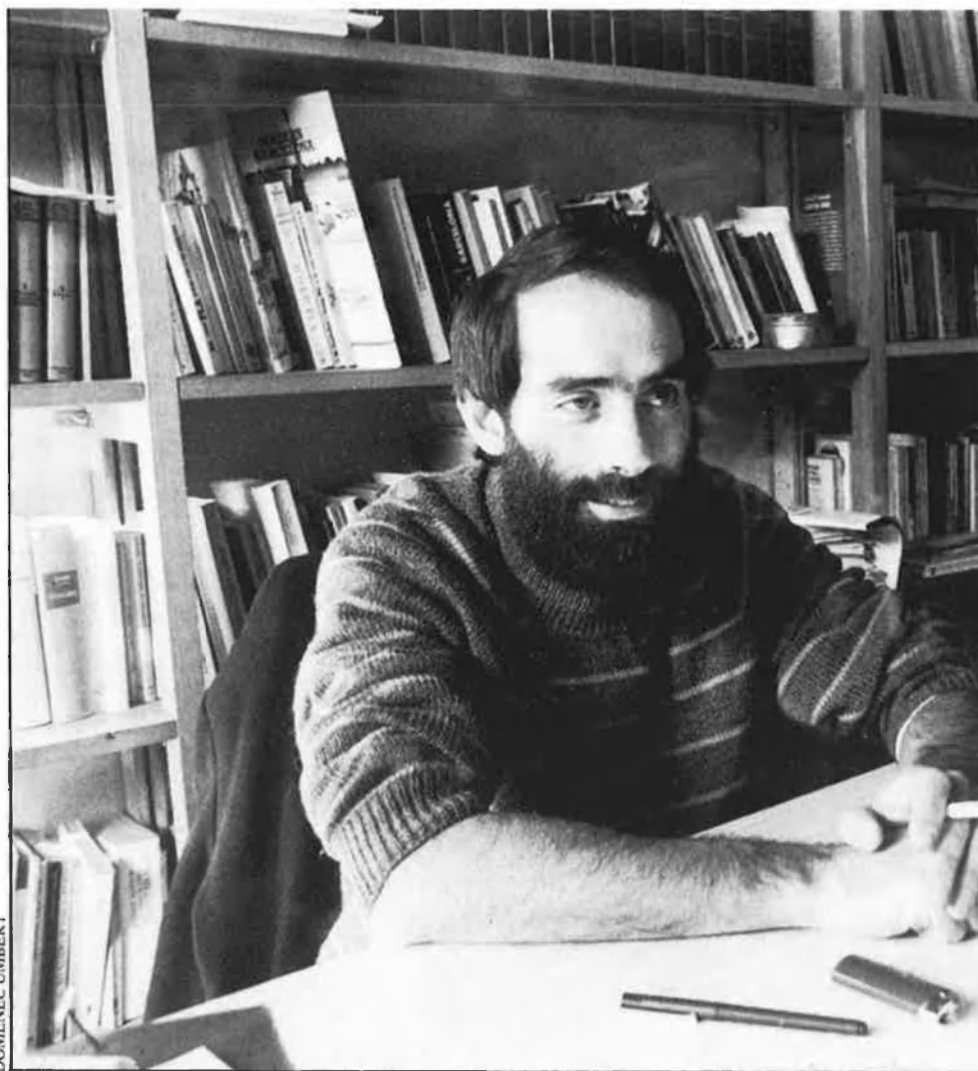
—Allà, al nostre país, en diríem «cul de mal sossec»... potser sí. Jo vaig estudiar Ciències quasi com a disciplina, tot fugint de la sensació, heretada dels moments de desfici del meu pare, que saber vaguetats, diguem-ne humanístiques, és com escoltar música celestial. Ara, no seré jo qui negue la bellesa de la Ciència i, si admetem això, crec que no hi ha ciència com la Física, a banda del luxós i difícil joc de les tautologies de la Matemàtica. De les Ciències Naturals m'interessen solament algunes coses. Per exemple, els meus interessos biològics no inclouen cert felí, negre d'ivori, ulls d'òpal...

—*Ja ho he notat, ja. Les teues relacions amb Sánchez, el meu gat patibulari, són més aviat de desdeny mutu. Sembleu un d'aquests matrimonis que...*

—No comencem. Al que anava: el meu «tastaolletisme», a banda de curiositat per quasi tot, tindria un altre component: el fet que «els de Ciències» som, en general (ja em perdonaran si volen) bastant oligoalfabets. I bé, jo —com molts altres— intente ser-ho en menor grau. De qualsevol manera, fa temps que em trobe com ara Anna, la meua filla de 6 anys: fascinat per les paraules.

—*La teua llengua materna és l'espanyol. Vas nàixer a Tetuan, i vas viure anys i parany a Lleó. ¿Com i quan aprens el català?*

—El periple exacte és: Tetuan-Ceuta-Astorga-Lleó-València-Eivissa-Oliva-Dènia. Ma mare és nascuda a Filipines (i sa mare, és a dir, la meua àvia materna, a Reus; deixa'm dir-ho, que em fa il·lusió); el meu pare és valencià, de Torrent. Vaig aprendre el teu, el nostre idioma, fent-me una nòvia, amb la qual vaig fer la carrera i porte casat deu anys. Els amics heu contribuït, com saps, decisivament... com també els llibres, la llengua escoltada als carrers i als molls i determinades persones estimades. La seduc-

DOMÈNEC UMBERT

ció sempre és d'alguna manera present en l'aprenentatge d'un idioma. No sé com es podria articular això en la «normalització lingüística» per fer-la més suggestiva; brinde, però, la idea a Ciscar...

És a dir, que el meu coneixement de l'idioma és purament intuïtiu. Això, és clar, significa en primer lloc, que he de posar-me a estudiar gramàtica urgentment... però també suposa per a mi una reivindicació explícita de l'instint i la intuïció. Em referesc a aquesta mena de simpatia, de ressonància, que es pot establir entre les paraules i nosaltres quan ens deixem contagiar per elles...

En la meua opinió, el fet poètic té prou a veure amb tot això...

—*¿El fet poètic? No sé de què em parles, explica'm-ho.*

—Un fet poètic és aquell que propicia que passen coses, interpretació que dec a un altre Robert: Graves. Naturalment, això no significa que tot allò que fa que succeïsquen coses és poètic (per exemple, amollar una bomba atòmica sobre Hiroshima no ho és gens, de poètic).

Vull dir que no solament és poesia l'articulació de paraules escrites en forma d'acordió que penja. Quan a

Altea, la nit del solstici d'estiu, s'alzina un xop i s'encenen fogueres en un ritual col·lectiu i inconscient de simpatia amb el sol, d'alenament, s'està portant a terme un acte poètic...

¿Els temes de la poesia? No hi ha assumpte no susceptible de tractament poètic, tot i que hi ha, al meu entendre, paraules que sol·liciten ser poetitzades i paraules i expressions incompatibles amb la poesia; exemples d'aquestes últimes: «sustanciación de contenidos pedagógicos» o «renta de las personas físicas». Són coses a la volta impopulars i antipoètiques. Jo pense que ens trobem en un rebuig excessiu i ingenu davant de tot allò de la cultura popular. Una cosa és la justificada reacció davant l'estètica del «realisme social vindicatiu» (i si precisament aquesta és una estètica intròpica en la parla dels pescadors, els forners, els manyacs...!) i una altra, pensar que poesia popular o cultura popular són expressions autocontradictòries. Per exemple..., quan la lluna fa el ple, els pescadors a la llum no van en mar encara que núvols espessíssims facen la nit negra. L'explicació que me'n va donar un pescador andalús era que, tot i que la lluna no es veïés, el peix no entrava al cercol

«No hi ha assumpte no susceptible de tractament poètic».

(Ric —¡quin remei!—, riem).

—¿Quins poetes t'agraden especialment?

—Els que saps, els que sabem: Gabriel Ferrater i Robert Graves. I Vinyoli (del qual acabeu de descobrir-me un llibre magnífic, *El Griu*, que no coneixia), Narcís Comadira, Francesc Parcerisas... Tots aquests com a mestres, després els mestres dels mestres: Carner, Riba, Foix. I, és clar, el besavi de tots, Ausiàs March, el qual he de treballar molt més. Per cert, em sembla completament intolerable que un partit polític que es diu «valencianista» haja tingut l'agosarament de maltraduir-lo, a ell, saforenc de Gandia, «pixaví» que dirien els d'Oliva, en un cartell que diu: «Velas y vientos harán nuestros deseos realizar, vente y lo haremos». Lamentable. De tota manera, parlant de poetes (m'he distret), el meu bagatge poètic és també molt fragmentari i a voltes es refereix a poemes aïllats. Estic pensant en la magnífica «Oda estranya a València» de Salvador Jàfer...

—¿Què en penses, del poeta que anomena el teu premi, Vicent Andrés Estellés?

—És un atreviment per la meua part, però solament algunes poesies m'agraden molt, per exemple, Flèrida I i Flèrida II... i aquell vers deliciós de «no hi havia a València dues cames com les teues»; però bé, també el conec poc i això és un greu inconvenient perquè crec que és d'aquells que solament poden ser apreciats en la seua vàlua a través del coneixement de tota la seua trajectòria poètica. Vull dir, la intensitat de la seua recent poesia eròtica es deriva, al meu entendre, de l'evolució moral d'aquell que recomanava tenebres; el «porno» com a exercici de sentit del pudor, i això encara que ho sembla, no és gens paradoxal, aclareix una pulsio que altrament no seria percebuda.

—¿Per què vas dir que Diapasó amerat era un homenatge a Gabriel Ferrater?

—Entre altres coses, perquè, encara que la poesia m'ha encuriósit sempre, jo no hauria escrit mai poesia si no hagués llegit Ferrater.

—A tot això, hem parlat poc, per no dir res, del teu llibre...

—¿Què hi farem! Jo m'ho estic passant molt bé, i sospite que els llibres estan per ser llegits, per parlar-ne sempre hi ha temps... Escolta, jo tinc ganeta, ¿tenim peles per eixir a dinar?

perque tenia «querensia de lluna» (deler de lluna). Si aquesta formulació no és poètica, que m'ho expliquen.

—Has parlat abans dels amics. ¿És important per a tu l'amistat?

—Home, l'amistat és cosa magnífica i poderosa i, com tot allò valuós, difícil. Difícil, és a dir, fàcil de traïr. Em ve al cap allò que tu cites sovint de Joan Vinyoli: «mirem d'acostumar-nos a la fragilitat i no posar-la a prova». L'amistat, òbviament, es troba en la millor part del patrimoni de tothom. Quasi tot el que jo sé, ho dec, en primer lloc, al meu pare i, immediatament, als meus amics/amigues.

—¿I les dones?

(A Tono se li ennuega el gin, el tercer per ambdues parts, i amb els braços enlaire descriu un jeroglífic estrany que podeu interpretar com «¡Quina pregunta!» (versió displi-cent) / «¡Quina complicació!» (versió astorada) / «¡No emprenyem!» (versió corsari delatat)).

—Val, val, però com a mínim, contesta'm aquesta pregunta: ¿les dones protagonistes dels teus poemes d'amor són reals o imaginàries?

—Si el que pretens són números de telèfon, no els aconseguiràs. □

L'ESTIL C'AVISTA NADAL

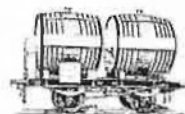

CAVES
NADAL

EL BOUQUET DEL
PAÍS DEL CAVA

TOTS ELS NOSTRES CAVES
SÓN DE COLLITA PRÒPIA

PROVEÏDOR PER
AL PAÍS VALENCIÀ

SVRO
DISTRIBUÏDORA
de VINSILICORS

Illes Canàries, 32
Tels. 362 58 74 - 377 40 36
VALENCIA